

Na vidiku rješavanje povremenih problema kod helikopterskog spašavanja - piše Željko Bukša | Zagreb Obrazovanje | Gradske vijesti | 25.11.2025. | Zagreb | mojzagreb.info | Hrvatska

nabavkom novih MUP-ovih helikoptera za traganje i spašavanje te uvođenjem sustava Helikopterske medicinske službe znatno će se poboljšati mogućnosti za spašavanje ljudskih života vrlo važne HGSS-ove helikopterske akcije jer više neće ovisiti samo o (ne)raspoloživosti helikoptera HRZ-a

Posljednjih godina povremeno su se počeli pojavljivati problemi u osiguravanju helikoptera za hitne akcije Hrvatske gorske službe spašavanja (HGSS). Naime, do sada su za takve akcije uglavnom koristili starije helikoptere Ministarstva obrane, ali oni im zbog raznih razloga nisu uvijek bili raspoloživi.

Zato smo o tome te planovima za njihovo rješavanje razgovarali s Grgom Puljasom, dopročelnikom HGSS-a i bivšim dugogodišnjim pročelnikom njihove Komisije za helikoptersko spašavanje.

Znače li nedavno započete obuke iz područja helikopterskog spašavanja, u organizaciji MUP-a i Komisije za helikoptersko spašavanje HGSS-a da je konačno odlučeno s kime će ubuduće HGSS surađivati u akcijama spašavanja? Je li konačno sustavno riješeno funkcionalno helikoptersko spašavanje i donešena ili barem u pripremi ozbiljna strategija, u suradnji s Vladom i cijelim sustavom, jer je to, kako je HGSS već isticao, međuresorno pitanje koje zahtijeva koordinaciju između više ministarstava (MIZ, MMPI, MUP, MORH)?

Ovdje se radi ne radi o nekoj posebnoj novoj odluci, jer je takvih obuka bilo i prije, budući da HGSS svoju djelatnost traganja i spašavanja provodi temeljem Zakona. I do sada je to bila djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku (čl. 2. Zakona o HGSS-u). Za provođenje helikopterskog spašavanja, prijevoza i obuke naših pripadnika za helikoptersko spašavanje (čl. 5. Zakona o HGSS-u), za osiguranje helikoptera HGSS je posredstvom Centra 112, koji je u sastavu MUP-u, podnosio zahtjev nadležnim službama središnjih tijela državne uprave u koje spada i MUP. Nove okolnosti su da su se mogućnosti tih državnih tijela bitno promijenile. Godinama su pripadnici HGSS-a, ali i Ministarstva zdravstva provodili svoje zadaće u suradnji s letjelicama MORH-a, no zbog objektivnih razloga (smanjen broj letjelica) i povećanih obveza u NATO-u, te civilnih standarda ta suradnja nije bila odgovarajuća.

Grgo Puljas dopročelnik HGSS-a

Treba znati da je HGSS-u i Hitnoj medicinskoj pomoći (HMP), helikopter neophodan alat za obavljanje svojih zakonom određenih djelatnosti o kojima neposredno ovise ljudski životi. To je sredstvo koje omogućuje brzi i vertikalni pristup mjestu nesreće, transport timova za pomoć i brzu evakuaciju. Njegovo održavanje je skupo i složeno i nije uobičajeno da o njemu brinu spasioci i medicinari, već zrakoplovni operateri registrirani za tu djelatnost. Uvođenjem sustava Helikopterske medicinske službe (HEMS), kroz Ministarstvo zdravstva, te nabavkom novih helikoptera za traganje i spašavanje koji su sada u floti MUP-a, mogućnosti su se bitno unaprijedile.

HGSS je godinama ukazivao na problem dostupnih helikoptera za potrebe traganja i spašavanja (SAR), te medicinska prevoženja bolesnih i ozlijeđenih (HEMS). Poticao je brojne inicijative, a jedna od tih bila je i upravo i nabavka novih helikoptera Bell 412 Subaru koji su nabavljeni hrvatskim i EU novcem upravo za tu namjenu.

HGSS-u kao i HMP-u potrebna je zračna potpora jer o tome ovisi ishod spašavanja. To je međuresorno pitanje koje zahtijeva koordinaciju između više ministarstava (MIZ, MMPI, MUP, MORH) pa pokrenuti procesi na razini Vlade idu u tom pravcu. To uključuje i nastavak potpore helikoptera HEMS-a i MORH-a, jer ljude treba spasiti.

Helikoptersko spašavanje je kompleksna tema. Kao što ste već vidjeli započete su početne obuka rada s novim MUP-ovim helikopterima Subaru Bell 412 EPX. Svi želimo da Hrvatska što brže dobije stabilan, sustavan i funkcionalan model helikopterskog spašavanja. No, do toga se dolazi

postupno. Do sada smo godinama kod takvih akcija surađivali s Hrvatskim ratnim zrakoplovstvom i MORH-om, a sada se u sustav uključuju i MUP-ovi helikopteri Subaru Bell 412 koji bi svakako trebali ojačati sustav spašavanja iz zraka ali nikako ne bi trebalo zanemariti i postojeće resurse unutar MORH-a odnosno helikoptere HRZ-a.

Ukratko, ovo je početna faza i tek slijedi precizno definiranje dugoročnog održivog sustava.

Znači li to da će HGSS ubuduće kada to bude potrebno za spasilačke akcije uz MUP-ove koristiti i vojne te helikoptere Hitne medicinske pomoći? Jesu li svi helikopteri odgovarajuće opremljeni?

Ubuduće, kada zatreba, jedino je ispravno koristiti sve raspoložive helikoptere! Važno je da su u tom trenutku dostupni. I Ministarstvo zdravstva, iako postoji sustav namjenskih helikoptera, po potrebi koristi i vojne helikoptere i helikoptere MUP-a, kada je to opravdano. Nema ni razloga da ih ne koristimo poglavito jer HGSS ima veliko, vlastito i međunarodno iskustvo u helikopterskom spašavanju. Za neke modele helikoptera poput EC 145 koji ima vitlo i kojim u Hrvatskoj operira HEMS, već imamo osposobljene letače spašavatelje i za sve pa i “vinč operacije”, dok je za MUP-ove helikoptere Subaru Bel 412 potrebna doobuka čija je provedba već počela i koja će se nastaviti i za spašavanja iz lebdećeg helikoptera. Na helikopterima MORH-a s kojima smo do sada proveli na stotine vrlo uspješnih akcija spašavanja, zbog nedostatka resursa već nekoliko godina nemamo obuku, ali smo uvjereni da će i oni u slučaju potrebe biti dostupni za provedbu naših zadaća. Svi ti helikopteri osim EC 135 su uglavnom odgovarajuće opremljeni i očekujemo da će nam biti dostupni u trenucima presudnim za nečiji ugroženi život.

Do kraja ove sezone smo radili uglavnom s HRZ-om i MORH-om, sada se u operativno djelovanje uključuju i MUP-ovi helikopteri Subaru Bell 412 koji su, uz ostalo, nabavljeni upravo za traganja i spašavanja iz zraka. Za transport teško unesrećenih kada je to moguće i potrebno koristimo ponekad i helikoptere *Helikopterske hitne medicinske službe (HHMS)*. Ali oni su tu kod gorskog spašavanja samo za transport na određenim lokacijama gdje mogu preuzeti prethodno zbrinutu unesrećenu osobu, a ne za kompleksne zadaće spašavanja iz zraka. Subaru Bell 412 EPX opremljeni su vitlom, što je osnovni preduvjet za helikoptersko spašavanje. Međutim, kako bi ih u potpunosti koristili, potrebno je proći sve faze obuke i standardizirati postupke.

Obuka spašavatelja HGSS-a na novom MUP-ovom helikopteru

Koliko će helikoptera biti na raspolaganju za akcije HGSS-a, gdje će biti stacionirani i hoćete li ih uvijek moći koristiti kada procijenite da je to potrebno?

O konfiguriranju sustava i lokacijama helikoptera još se raspravlja. Tamo gdje se osiguraju lokacije i letjelice za zadaće traganja i spašavanja, očekujemo da ćemo ih moći koristiti uvijek kada procijenimo da je to potrebno. Naravno, ponekad postoje i neka tehnička i vremenska ograničenja, ali i tada treba ostaviti mogućnost. Temeljem Zakona o HGSS-u mi smo ovlašteni podnijeti zahtjev, a nadležna državna tijela u skladu sa svojim mogućnostima trebaju osigurati raspoloživ helikopter. Zbog uvijek važne brzine reakcije HGSS je spreman osigurati naše timove u svim operativnim helikopterskim bazama.

MUP je dosad nabavio dva helikoptera, a najave su da će ih biti još. Vjerujemo da ćemo ih početi koristiti u najkraćem mogućem roku, iako nam tu vrijeme nije najbolji saveznik. U ovoj smo fazi fokusirani na obuku posada i timova, a suradnja Antiterorističke jedinice Lučko, helikopterske jedinice MUP-a i HGSS-a je izvrsna. Helikoptersko spašavanje iznimno je zahtjevno i za sigurnu provedbu moramo imati potpuno uvježbane timove, što zahtijeva vrijeme. Obzirom na dosadašnje iskustvo u provođenju stvarnih akcija traganja i spašavanja kao i u činjenici da lokacije helikoptera još nisu jasno definirane, vjerujemo da će biti strateški raspoređeni temeljem stvarnih potreba i mogućnosti kako bi u što kraćem vremenu potrebna pomoć iz zraka stigla u ona područja gdje imamo najviše takvih akcija spašavanja. Nadamo se da ćemo ih moći maksimalno iskoristiti u zadaćama traganja i spašavanja, odnosno svaki put kada za to bude opravdane potrebe, a vremenski uvjeti i drugi ograničavajući faktori to budu dozvoljavali.

Ako budu stacionirani npr. samo u jednoj bazi koliko će im trebati da dođu do krajnjeg juga ili istoka Hrvatske i neće li to možda usporavati spasilačke akcije?

U tijeku je usklađivanje potreba i mogućnosti s nadležnim ministarstvima. Ne sagledavaju se samo naše potrebe, pa se raspravlja o više baza. Kada govorimo o „našim“ potrebama, to nisu potrebe HGSS-a, nego potrebe onih zbog kojih i provodimo akcije traganja i spašavanja. Ne samo građana, već i zbog zahtijeva i potreba prostora, ljudskih aktivnosti na njima u smislu turizma, zaštićenih

dijelova prirode, traganja i spašavanja u prometu, gospodarskih aktivnosti, te na dosadašnjoj analizi provedenih intervencija. Procjenjujući broj turista, sudionika u svim oblicima prometa, broj posjetitelja nacionalnih parkova i drugih zaštićenih dijelova prirode, koncentraciju stanovništva, prirodne rizike, reljef, a posebno naše dosadašnje intervencije, napravili smo ozbiljnu analizu po kojoj bi na obali trebalo osigurati dvije helikopterske baze, te jednu u unutrašnjosti. HGSS je spreman osigurati potrebnu infrastrukturu za to, jer radimo na pripremi lokacija na Rujevici - Rijeka i Slatinama kraj Splita. Time bi se osigurao dolet u zadovoljavajućem vremenu. No da li će se sukladno mogućnostima i potrebama MUP-a to realizirati, ovisi o sagledavanju svih čimbenika i subjekata, ne samo na operativnoj razini.

Vrijeme dolaska ovisi o nizu elemenata: tehničkim karakteristikama helikoptera, uvjetima letenja, raspoloživoj posadi, udaljenosti do točke intervencije i profilu terena. Zato se i radi na tome da helikopteri budu strateški raspoređeni, a ne stacionirani na jednoj lokaciji.

HGSS kod helikopterskih spašavanja surađuje i s Hitnom helikopterskom medicinskom službom

Hoće li MUP-ovi helikopteri zbog manjih dimenzija biti praktičniji za intervencije u planinama od većih vojnih?

Od samog početka smo bili uključeni pri izboru letjelice, a radi se o optimalnom helikopteru za

namjenu traganja i spašavanja, uključujući i svu potrebnu opremu. To nije ni mali ni veliki helikopter i posve je primjeren za traganje i spašavanje, ali i za evakuaciju većeg broja ljudi kod velikih nesreća i katastrofa i drugih zadaća u sustavu civilne zaštite čija smo temeljna operativna snaga. To uključuje i pružanje međunarodne pomoći. Ponosni smo što ih, nakon više decenija ukazivanja na potrebu nabavke takvih helikoptera konačno imamo u Hrvatskoj. Posebno je važno da su nabavljeni ciljano za tu namjenu i većim dijelom financirani novcem EU.

Suradnja s MORH-om i HRZ-om bila je vrlo dobra i ti helikopteri su godinama odlično služili svrsi. Njihove performanse imale su određene prednosti. No, Subaru Bell 412 EPX su projektirani za provođenje međunarodne Konvencije o traganju i spašavanju na moru (SAR) i opremom koju posjeduju prilagođeni su zadaćama traganja i spašavanja. U tom smislu trebali bi biti brži, fleksibilniji i učinkovitiji u neurbanom okruženju. Opet napominjemo da je raspoloživost ključna, sva oprema i karakteristike određene letjelice nemaju za nas, odnosno za unesrećene osobe koje trebaju našu pomoć, nikakvu vrijednost ukoliko nam nisu na raspolaganju kad zatreba.

Sastanak ministra Anušića i čelnika HGSS-a o suradnji kod helikopterskog spašavanja

Koliko se često u prošlosti događalo da ne možete dobiti helikopter kada vam je trebao ili da je na teren poslan helikopter bez spašavatelja HGSS-a koji onda nije mogao locirati unesrećenog kao npr. ovo ljetno kod akcije na Hahliću u zaleđu Rijeke? Zašto su nastajali takvi problemi i je li na vidiku njihovo rješavanje?

Hrvatska do sada nije imala sustav helikopterskog spašavanja kakav je uobičajen u Europi i svijetu,

ali smo vrlo ponosni da smo i u tako otežanim uvjetima, poglavito zahvaljujući posadama MORH-a (HRZ-a), a i MUP-a, uspješno izveli sve akcije spašavanja. Uspješno znači sigurno, jer su to delikatne zadaće visokog rizika za sve sudionike. Posebno uspješno jer su provedene na optimalan način za unesrećene. To znači da su svi ugroženi koji su u trenutku dojava još bili živi, bili spašeni i živi dopremljeni do HMP. Naravno u nekim situacijama, ljudi nisu bili živi ili su poput Kornatske tragedije vatrogasaca, prethodno zadobivene ozljede bile za njih nepopravljivo fatalne. I na Hahlićima je dojava prema nama kasnila.

Treba znati da je helikopter nezamjenjivo sredstvo za skraćivanje vremena od dojava do pomoći, posebno na području djelovanja HGSS-a, a to su udaljeni i teško pristupačni tereni. Postoje stanja u kojima i minute postaju presudne za preživljavanje. Zbog toga smo često, upozoravali, pa čak i javno prozivali, da je to problem bez kojeg Hrvatska ne može razvijati turizam niti osigurati vlastitim građanima zaštitu, kakvu trebaju i kakvu drugi imaju u Europi. To je za nas bilo etičko, a ne samo tehničko pitanje i zato smo vrlo zadovoljni što smo uspjeli i da sada možemo konstatirati, kako ste i vi rekli, da je “na vidiku rješenje problema“.

I do sada je helikopter koji je bio poslan na akciju traganja i spašavanja u neurbanom području gotovo uvijek imao spašavatelje HGSS-a. Upravo zbog toga godinama tijekom turističke sezone imamo helikoptersko dežurstvo u Divuljama kraj Splita, gdje su naši spašavatelji 0-24 sata. Nekada polijetanje nije bilo moguće odmah jer je vojni helikopter bio na drugim prioritetnim zadaćama. Helikopteri HRZ-a još uvijek prevoze teško unesrećene i organe za presađivanje, a prije su to još češće radili.

helikoptersko spašavanje HGSS-a

Koliko je članova HGSS obučeno za složeno helikoptersko spašavanje i je li to dovoljno?

Možemo reći da je dovoljan broj članova HGSS-a obučen za složena helikopterska spašavanja. Naravno, zbog uvođenja novog modela helikoptera, uz relativno kratku planiranu doobuku, imaćemo potreban broj letaća spašavatelja. Treba znati da pripadnici HGSS-a već 40 godina provode i obučavaju se za helikopterska spašavanja. U prvo vrijeme obuku smo provodili uz pomoć kolega iz dugih spasilačkih službi, u njihovim državama i helikopterima. Zahvaljujući toj suradnji i mi smo počeli s helikopterskim spašavanjima, najprije na jedino dostupnim helikopterima MI-8 i s posadama HRZ-a. Značajnu suradnju i razmjenu iskustava imali smo u okviru Air Commission, svjetske asocijacije ICAR (International Commission for Alpine Rescue), posebno s najboljima iz Air Zermatta, koji svakodnevno na području Matterhorna i Monte Rose imaju i po 40-ak intervencija.

helikoptersko spašavanje HGSS-a

Naših 30 pripadnika steklo je licence za najteže zadaće helikopterskog spašavanja u Alpine Rescue

Center, a među njima i pet instruktora. Ta suradnja još traje. Pripadnici HGSS-a stjecali su licence i za Eurocopter modele i u njihovom Centru, provodili vježbe a i sami organizirali u Hrvatskoj zajedničke treninge i razmjene iskustava. Na helikopterima MI-8 MTV i MI-17, redovito su se osposobljavali letači spašavatelji HGSS-a, a u ovoj godini 25 letača spašavatelja prošlo je obuku na helikopteru EC145 koji je u Hrvatskoj u sustavu HEMS-a. U tijeku je obuka i za helikopter Bel 412 u iz flote MUP-a, gdje je uključen veći broj pripadnika HGSS-a. Kad se stvore tehnički uvjeti, započeti će obuka i sa vitlom i za druge operacije iz lebdećeg helikoptera, no u tu doobuku će biti uključen nešto manji broj spašavatelja.

Inače, Komisija za helikoptersko spašavanje HGSS-a sada ima 40-tak pripadnika što je značajan broj jer školovanje za letača spašavatelja nije ni brzo niti jednostavno.

razgovor vodio: Željko Bukša

foto:

[HGSS](#)

**Tekst je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama*

mojzagreb.info